

A KIHÍVÁSRA ADOTT VÁLASZ

Szubjektív beszámoló az európai és a magyar nyomdászat története és *Civilization* stratégiai játék véletlen találkozásáról

JátékosLét Program – Kutatók Éjszakája
Országos Széchényi Könyvtár, 2013. szeptember 27.

CIV4 – A történelem formálása

- személyes vallomás – történelemtanítás: a diák, a tanár és a mohácsi vész (1998)
- körönkénti játék
- meghatározható a terület, a civilizáció, s az ellenfelek tudásszintje
- csak az idő szab korlátokat
- a terület ismeretlen a felderítésig
- a kultúra szerepe: „erős kultúrájú város ráveheti a szomszédos ellenséges, gyengébb kultúrájú várost a csatlakozásra”

Az európai nyomdászat kezdete

- Mainz, Bamberg Strasbourg – 1460-ig
- Köln, Augsburg, Nürnberg / Subiaco, Róma, Velence, Milánó, Nápoly / Bázeli / Párizs – 1470-ig
- Barcelona / Leuven / Utrecht / Buda / Krakkó / Oxford – 1480-ig
- **(intellektuális) Kihívás:** szükség van a sok könyvre
- **(technológiai) Válasz:** sokszorosítás mozgatható betűkkel
- a buda nyomda korai (1471/1472) megalapítása, s szükségszerű (?) bukása

A Budai Krónika: challenge / response

- Vitéz János esztergomi érsek a budai nyomtatás szellemi atyja
- humanista szövegek másolása – szövegromlás megakadályozása
- Az egyetemi oktatáshoz szükséges könyvek (Pozsony, 1465)
- megbízható, a nyomdászatban jártas, de Budára csábítható szabad tipográfus
- Római követség, Kárai László budai prépost a közvetítő
- Hess András 1471-ben érkezik Budára → 1473-ban jelenik meg

Miért Buda? Miért bukott meg?

- Mátyás viszonya a könyvekkel
- hatalmi reprezentáció kelléke (Bibliotheca Corviniana)
- a nyomtatott könyv és a díszesen illuminált kódex ellenéte (ellenpélda: Thuróczy-díszkötet)
- Vitéz-féle 1471-es összeesküvés
- Hess András pártfogó nélkül marad
- új dedikáció nélkül nem jelenhet meg a *Chronica* (Vitéz halála a háziőrizetben)
- a felt. 1472-ben kész könyv új ajánlással jelenhet meg 1473 nyarán – Hess nyom nélkül eltűnik az időben

Köszönöm a figyelmüket!

Farkas Gábor Farkas

Régi Nyomtatványok Tára

Országos Széchényi Könyvtár

Bibliotheca Hungarica – Apponyi-terem